

УДК 342.9:351.74(477)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.12591921>

О.А. ПРИСЯЖНЮК,

докторант Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, м. Харків, Україна,

e-mail: AlexAnatPris@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3178-6809>

ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ ЯК ОДИН ІЗ МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

О.А. PRYSYAZHNYUK,

Doctoral Candidate, Kharkiv National University of Internal Affairs,

PhD in Law, Kharkiv, Ukraine; e-mail: AlexAnatPris@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3178-6809>

DISCRETIONARY POWERS OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES IN UKRAINE AS ONE OF THE MECHANISMS FOR IMPLEMENTING THE STATE'S LAW ENFORCEMENT FUNCTION

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEYWORDS)

Постановка проблеми. Правоохоронна функція держави спрямована на забезпечення прав і свобод людини, як у внутрішніх, так і у зовнішніх відносинах. Вона здійснюється через надання повноважень компетентним органам, закріплених у нормативних актах. Проте відсутність чіткого визначення правоохоронних органів у законодавстві призводить до того, що система таких органів має невизначені повноваження, серед яких вагому роль відіграють дискреційні повноваження. Це пов'язано з тим, що ці органи часто приймають важливі юридичні рішення, які впливають на громадян та організації. Реалізація дискреційних повноважень вимагає адаптації до змін у суспільстві та обґрунтування дій відповідно до актуальних обставин. Тому важливо науково обґрунтувати підходи до таких повноважень, щоб держава могла швидко реагувати на потреби суспільства. В умовах збройної агресії особливо актуальним стає пристосування державних функцій до сучасних викликів. Через складність і тривалість процесу прийняття законодавчих актів виникає потреба надати правоохоронним органам можливість самостійно адаптувати свої дії відповідно до ситуації. **Метою** статті є окреслення основних характеристик сучасного розуміння дискреційних повноважень правоохоронних органів. Використані **методи:** догматичний (нормативно-правовий) – для аналізу чинного законодавства, що регулює діяльність правоохоронних органів України та їхні дискреційні повноваження; системного аналізу – для розгляду дискреційних повноважень як частини загальної системи правоохоронної діяльності; функціональний – для визначення конкретних функцій, які виконують правоохоронні органи за допомогою дискреційних повноважень, та оцінки їх ефективності в контексті забезпечення правопорядку. **Результати.** Виявлені можливі проблеми та прогалини у використанні дискреційних повноважень, що може призводити до порушень законності чи зловживань з боку представників правоохоронних органів. Під час формування критеріїв оцінки законності реалізації дискреційних повноважень на основі аналізу можна визначити конкретні показники, за якими оцінюватимуться законність та обґрунтованість їх використання правоохоронцями. **Висновки.** Встановлено, що реалізація державно-владних повноважень неможлива без ефективного механізму застосування нормативних положень на практиці. Дискреційні повноваження правоохоронних органів є ключовою ланкою, яка пов'язує нормативно-правову базу з практичним виконанням завдань, поставлених перед цими органами. Ефективність такого механізму значною мірою залежить від особистих якостей особи, що реалізує ці повноваження, її професіоналізму, аналітичних і творчих здібностей, рівня правосвідомості та праворозуміння, а також від чіткості та зрозумілості нормативних положень, які допускають можливість альтернативної поведінки.

Ключові слова: дискреційні повноваження; правоохоронна функція; дискреція; дискреційні повноваження правоохоронних органів

Problem statement. The law enforcement function of the state is aimed at ensuring the rights and freedoms of individuals in both internal and external relations. It is carried out through the delegation of powers to competent authorities as enshrined in regulatory acts. However, the lack of a clear definition of law enforcement agencies in legislation results in a system of such agencies having ambiguous powers, among which discretionary powers play a significant role. This is because these agencies often make important legal decisions affecting citizens and organizations. The implementation of discretionary powers requires adaptation to changes in society and justification of actions according to current circumstances. Therefore, it is important to scientifically substantiate approaches to such powers so that the state can respond promptly to societal needs. In the context of armed aggression, adapting state functions to modern challenges becomes particularly urgent. Due to the complexity and length of the legislative process, there is a need to empower law enforcement agencies to independently adapt their actions according to the situation. The **purpose** of the article is to outline the main characteristics of the modern understanding of the discretionary powers of law enforcement agencies. **Methods** used dogmatic (normative-legal) – for analyzing current legislation regulating the activities of law enforcement agencies in Ukraine and their discretionary powers; system analysis – to examine discretionary powers as part of the overall system of law enforcement activity; functional – to determine the specific functions performed by law enforcement agencies through discretionary powers and to assess their effectiveness in maintaining public order. **Results.** The study identified potential issues and gaps in the use of discretionary powers, which could lead to violations of legality or abuses of power by law enforcement representatives. When forming criteria for evaluating the legality of discretionary power implementation, specific indicators can be established based on analysis, allowing for the assessment of their legality and justification by law enforcement officers. **Conclusions.** It has been established that the realization of state authority is impossible without an effective mechanism for applying regulatory provisions in practice. Discretionary powers of law enforcement agencies are a key link connecting the legal framework with the practical execution of tasks assigned to these bodies. The effectiveness of this mechanism largely depends on the personal qualities of the individual exercising these powers, their professionalism, analytical and creative abilities, level of legal awareness and understanding, as well as the clarity and comprehensibility of regulatory provisions that allow for alternative behavior.

Keywords: *discretionary powers; law enforcement function; discretion; discretionary powers of law enforcement agencies*

Постановка проблеми

Правоохоронна функція держави, як головний механізм забезпечення конституційних гарантій прав і свобод людини під час здійснення як внутрішніх і зовнішніх відносин, реалізується з використанням значної кількості повноважень компетентних органів, які знайшли своє відображення в нормативних актах. Відсутність чіткого визначення поняття правоохоронного органу на законодавчому рівні призводить до того, що система органів державної влади, яка забезпечує реалізацію правоохоронних функцій (які також не мають чіткого відображення у чинному законодавстві), наділена повноваженнями, серед яких одне з провідних місць займають дискреційні повноваження.

Це викликано тим, що серед основних функцій зазначених органів є вирішення питань юрисдикційного характеру, тобто прийняття юридично значимих рішень, в тому числі стосовно юридичних та фізичних осіб. А процес реалізації дискреційних повноважень передбачає своєрідну зміну функцій органу влади у поєднанні із обґрунтуванням таких дій в залежності від стану суспільних відносин. Отже, важливість науково обґрунтованого підходу до розуміння дискреційних повноважень у сфері державного управ-

ління викликана необхідністю оперативного та своєчасного розширення/звуження повноважень органів влади в залежності від потреби суспільства та окремих громадян. Враховуючи сучасні потреби держави, особливо в умовах збройної агресії, пристосування до викликів сьогодення є дієвим засобом здійснення функцій держави, в тому числі правоохоронної. В умовах виключно нормативного регулювання повноважень органів влади, а також з урахуванням складності та тривалості процедур прийняття відповідних нормативних актів, існує нагальна потреба у наданні можливості представникам правоохоронних органів (як частині органів влади поряд із іншими) самостійно пристосовувати власні можливості до наявних обставин.

Сутність та значення дискреційних повноважень, а також адміністративного та судового розсуду були об'єктом дослідження І.А. Артеменка, який зазначив, що "органи публічної адміністрації в процесі своєї діяльності не можуть повністю виключити застосування дискреційних повноважень" [1], Г.П. Мельника, який піддав аналізу характерні властивості судового розсуду та зумовлених ними функцій, які судовий розсуд виконує у правовій системі держави [2], А.О. Коренева, який розглянув теоретичні під-

ходи щодо визначення поняття судової дискреції, висвітлив особливості процесуального законодавства та судової практики [3]. Однак варто відзначити, що наявні дослідження у цій площині були проведені до нормативного визначення поняття "дискреційних повноважень". З огляду на це *метою* статті є окреслення основних характеристик сучасного розуміння дискреційних повноважень правоохоронних органів. Її *новизна* полягає в окресленні сучасного розуміння дискреційних повноважень правоохоронних органів України в контексті сучасних викликів і тенденцій у сфері правоохоронної діяльності. *Завданням* статті є визначення дискреційних повноважень як механізму адаптації правоохоронних органів до змінних обставин, а також їх впливу на суспільну довіру до органів публічної влади та визначення особливостей контролю за дискреційними повноваженнями правоохоронних органів.

Дискреційні повноваження як механізм адаптації правоохоронних органів до змінних обставин

Процес державного управління, як вже наголошувалось, під час реалізації правоохоронної функції держави вимагає від правоохоронних органів гнучкості та оперативного пристосування до обставин. Без такого пристосування не можливо забезпечити нормативне врегулювання повноважень правоохоронних органів, адже в іншому випадку нормотворчість повинна характеризуватися чіткістю та деталізацією обставин, що занадто ускладнює як процес нормативного врегулювання, так і можливість прийняття та реалізації закріплених норм [4]. Забезпечення такої гнучкості можливе за наявності спроможності здійснювати відповідний розсуд під час реалізації власних повноважень, що в свою чергу характерне виключно за наявності дискреції у їх закріпленні. Крім того, варто наголосити, що вирішення соціальних проблем, які виникають у суспільстві можливе у випадку модернізації структури державного управління, яка, на думку І.А. Артеменка [1], полягає у застосуванні дискреційних повноважень.

Відповідно до Закону України "Про адміністративну процедуру", дискреційним вважається повноваження, надане адміністративному органу законом, обирати один із можливих варіантів рішення відповідно до закону та мети, з якою таке повноваження надано [5]. Історія становлення нормативного визначення терміну "дискреційні повноваження" є досить тривалою і в

певній мірі нестабільною. Так, Методологія проведення антикорупційної експертизи нормативно-правових актів [6] (втратила чинність у 2011 році) визначала дискреційні повноваження як права та обов'язки державних органів, їх посадових і службових осіб, що дають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково зміст рішення або вибрати один з кількох варіантів прийняття рішень, передбачених проектом акту. В даному випадку складно говорити про усталеність та повноту визначення навіть з огляду на те, що в той час під дискреційними повноваженнями розумілись і обов'язки органу, що вкрай складно назвати вірним судженням, адже сама природа дискреції полягає у можливості, а не в обов'язку діяти. В подальшому, тривалий час законодавчого визначення "дискреційних повноважень" не було аж до 2022 року. Відсутність нормативного визначення спричинила стрімке збільшення наукових дискусій з цього питання. Різні погляди та суперечки викликають ще більше питань до встановлення змісту та сутності поняття, однак наукова обґрунтованість в решті-решт, на нашу думку, і стала підґрунтям для прийняття положення, що визначає зміст дискреційних повноважень. Однак, посилення виключно на нормативне визначення дискреційного повноваження не дає змоги в певній мірі зрозуміти його сутність та значення, а отже доцільним є аналіз наукових поглядів на сутність, зміст та ознаки дискреційних повноважень, в тому числі правоохоронних.

Латинський переклад "discretio" означає вирішення питання на власний розсуд відповідним суб'єктом в межах його компетенції [7, с.19]. В перекладі з англійської "discretion" означає право або здатність вирішувати щось [8]. Як бачимо, значення іншомовного аналогу дискреції виявляється саме у можливості самостійної діяльності при прийнятті рішення, іншими словами дискреція розглядається як право або можливість вчиняти певним чином. Варто також наголосити, що позиція деяких науковців, які дотично розглядають питання дискреційних повноважень щодо тотожності понять дискреція та розсуд, на нашу думку не є коректною. Розсуд розглядається більше як механізм реалізації дискреції. Тому в подальшому дослідженні пропонується розглядати ці поняття як окремі, однак дуже наближені один до одного.

Г.П. Мельник розглядає дискрецію як зумовлене відносною невизначеністю права певним чином обмежене повноваження органу влади

обирати такий варіант поведінки, який є максимально доцільним та справедливим у відповідній ситуації [2]. Також автор наголошує, що характерними рисами (ознаками) будь-яких дискреційних повноважень є тісний зв'язок з вибором, який є логічною операцією здійснення повноважень; обумовленість таких повноважень викликана відносною неточністю та неповнотою нормативних положень; існування у відповідних межах, а також мета таких повноважень притосування абстрактних норм права до реальних ситуацій. Варто погодитись із автором, що саме дискреційні повноваження виступають зв'язуючою ланкою між правом та правовідносинами.

З іншої точки зору, дискреція саме в контексті реалізації повноважень органами влади може розглядатися і як інструмент закріплення та реалізації власних повноважень органами публічної адміністрації при існуванні "нормативно-правового вакууму", виникненні колізійних фактичних обставин, використанні надмірно ускладнених адміністративних процедур або відсутності чіткого каталогу критеріїв оцінювання нештатної/нестандартної ситуації [9, с.120-121]. Такі обставини, зазвичай, є основною підставою для виникнення та реалізації дискреції, як на нормативному рівні, так і на практичному, під час вибору варіанту поведінки із наявної альтернативи.

Варто відмітити, що дискреція полягає не тільки у виборі з можливих, закріплених у правових нормах варіантів поведінки (прийняття рішення). Дискреція може проявлятися і під час прийняття рішення діяти чи не діяти взагалі, що значно наближує зміст поняття дискреційних повноважень до права конкретного органу чи посадової особи.

Досліджуючи судову дискрецію, А.О. Коренев виокремлює її характерну рису, яка полягає в тому, що здійснення адміністративним судом дискреційних повноважень обумовлює формування судової практики з розгляду та вирішення окремих категорій адміністративних справ, внаслідок чого складні та неоднозначні публічно-правові спори вирішуються невідкладно, не чекаючи удосконалення нормативно-правового регулювання. Реалізуючи судову дискрецію, суддя керуючись принципами верховенства права, може відступити від суто нормативно-правового регулювання і вирішити справу на основі принципів права [3]. З огляду на це варто наголосити, що дискреція не є абсолютною владою, а є чітко регламентованою правом. Обов'язковою умовою застосування дискреції є зв'язок розсу-

ду з нормативно-правовими актами, що, як наслідок, виключає існування "вільного розсуду" або розсуду поза законом [10]. Однак така риса як формування практики діяльності в окремих аналогічних ситуаціях із схожими обставинами є однією із важливих умов сучасного правозастосування, особливо правоохоронними органами.

Дискреційні повноваження та їх вплив на суспільну довіру до органів публічної влади

Дискреційні повноваження органів публічної влади виступають одним з тонких інструментів можливого захисту демократії та ключових елементів конституційного ладу [11]. Так, наявність дискреційного повноваження забезпечує можливість органу влади оперативного підлаштуватися під потреби суспільства з урахуванням соціально-політичного стану в державі та вимог самого населення. В той же час, оцінка суспільства, що надається органу, якому притаманні дискреційні повноваження, є завжди двоякою. По-перше, можливість органу на власний розсуд обирати варіант поведінки або спосіб реалізації наданих повноважень розцінюється населенням як свавілля. По-друге, в ситуаціях, коли органи публічної адміністрації реалізують свої повноваження, особливо шляхом використання імперативного методу правозастосування, щодо конкретної особи, такі дії зазвичай викликають негативне ставлення до суб'єкта правозастосування, що поєднане із твердженням, що орган самовільно вирішив чинити такі дії і закон прямо не передбачає реалізацію такого повноваження по відношенню до особи. По-третє, у випадку стандартизованого або уніфікованого підходу до вирішення ситуації, яка має місце в процесі діяльності органів публічної адміністрації, населення вимагає більш "уважного" та зваженого ставлення до себе і вимагає індивідуального підходу до вирішення будь-якої проблемної ситуації, що можливе виключно за наявності дискреційних повноважень. Отже важливо говорити про те, що наявність дискреційного повноваження у органів влади, хоча в деяких випадках і сприймається населенням як негативний аспект діяльності органу, однак є необхідним та актуальним, в тому числі з метою забезпечення функціонування правової та демократичної держави.

Дискреційні повноваження притаманні майже усім без виключення органам публічної адміністрації. Хоча дискреційні повноваження і мають багато практичних переваг у світі реалізації функцій держави, варто відзначити, що окремі напрямки діяльності потребують більш детальної

регламентації та нормування. Мова насамперед йде про правоохоронні органи та органи, які реалізують контрольно-наглядові повноваження. Реалізація повноважень зазначених органів тісно пов'язана із впливом на об'єм прав та свобод людини, а тому наявність можливості обирати варіанти дій може розцінюватися як фактор, що спричиняє виникнення ризиків використання владних повноважень у власних інтересах.

Для України дуже важливою є проблема встановлення дискреційних повноважень та прийняття повноважень контролюючих органів, які здійснюють державну діяльність на власний розсуд. Це особливо важливо в контексті необхідності підтримки нашої держави та зміцнення дисципліни учасників адміністративних відносин. Вважається, що навряд чи можна робити прогресивні, виважені кроки в цьому напрямку, коли корупція на всіх рівнях держави створює перешкоди для економіки [10]. Безсумнівно, питання свавілля та використання повноважень для забезпечення власної потреби чи інтересу є актуальним в сучасній Україні, навіть попри наявність розгалуженої системи антикорупційних інституцій. І пояснювати корупцію виключно наявністю дискреції у повноваженнях органів влади не варто. Авжеж, це є одним із корупційних ризиків, що можуть сприяти корупційним проявам, однак ставлячи у протизвагу наявності дискреційних повноважень наявності корупційного ризику, варто відмітити, що останнє не переважає переваги та користь першого. Тому, навіть з урахуванням такої характеристики дискреційного повноваження, що останнє може виступати механізмом свавілля органу влади, переваги від його наявності неможливо досягти іншим шляхом.

Водночас сучасній державі майже щоденно доводиться вирішувати рівняння з багатьма невідомими, а тому однією із найважливіших цілей залишається оптимальне поєднання своїх завдань і функцій у рамках конституційно визначеного коридору, де влада і її представники можуть чинити тільки все те, що обумовлено законом. Тоді ми будемо застраховані від того, що під дахом дискреційних повноважень можуть допускатися сваволя і зловживання представників влади, яких і так зараз не бракує [12]. Саме визначення такого "коридору" є інструментом регулювання можливого свавілля органів влади, а враховуючи, що нормативне врегулювання діяльності даних суб'єктів, в переважній більшості, здійснюється вище стоячими органами, тому варто забезпечити наявність механізму ефективного контролю за процесом наділен-

ня повноваженнями органів влади, як мінімум в частині погодження змісту установчих документів незалежним та компетентним органом. Положення нормативних документів в даний час широко оперують оціночними поняттями, які по своїй сутності є одним із головних інструментів прояву дискреції в повноваженнях правоохоронних органів. Їх використання може сприйматися в двох протилежних ракурсах: оціночні поняття проявляють динаміку нормативної бази і забезпечують пристосування положень до вимог сучасності, а також різне тлумачення конкретного твердження чи норми знижує її ціннісно-інформаційне наповнення і сприяє необмеженому розсуду. Тому поряд із процесом визначення дискреційних повноважень існує потреба в дієвому механізмі контролю за їх реалізацією.

Особливості контролю за дискреційними повноваженнями правоохоронних органів

Контроль за реалізацією дискреційних повноважень здійснюється на декількох рівнях: адміністративному (відомчий контроль) та судовому рівні. Варто відмітити, що процедури відомчого контролю, особливо коли в якості суб'єкта контролю виступає керівник особи, що реалізує повноваження, заходи контролю оперують виключно суб'єктивним уявленням однієї особи та практики, що склалася, найчастіше, саме в одному конкретному підрозділі. Контролюючі органи в рамках надання оцінки відомчим структурним підрозділам з більшою аналітичною прискіпливістю підходять до оцінки законності та ефективності реалізації дискреційних повноважень. Однак все одно, першочерговим при наданні оцінки залишаються інтереси відомства.

Судовий контроль за реалізацією дискреційних повноважень має виражатися в певній сукупності дій і полягає у перевірці наявності дискреційного повноваження правоохоронного органу (його сутність), перевірці відповідності дій представника правоохоронного органу в межах та у спосіб визначений законом, легітимність мети діяльності, дотримання процедурних гарантій та забезпечення належної якості прийнятого рішення або дії. Перевірка вказаних обставин має визначати саме законність здійснення таких повноважень, а не визначати необхідність реалізації інших заходів правоохоронним органом. Вибір варіанту поведінки має завжди залишатися прерогативою суб'єкту правозастосування, а судовий контроль в цій сфері має визначати виключно законність чи протизаконність реалі-

зованих повноважень.

Треба зазначити, що здійснення судового контролю за реалізацією дискреційних повноважень можливе у випадку ініціативного звернення до суду з цього питання, а тому підставою для здійснення такого виду контролю є виключно підозра у порушенні прав, свобод чи законних інтересів людини. В такій ситуації варто наголосити, що здійснення судового контролю має на меті виключно захист та поновлення порушених прав та свобод людини, а не забезпечення законності застосування дискреційного повноваження.

Враховуючи це, варто відмітити, що здійснення контролю за законністю реалізації дискреційних повноважень правоохоронних органів переважно відбувається постфактум, після вчинення дій чи прийняття рішення. Контроль на етапі підготовки до вчинення таких дій чи рішень представником правоохоронного органу може здійснюватися виключно індивідуально особою, що реалізує дані повноваження. У випадку погодження дій з іншим підрозділом, службою або органом таке повноваження не вважається дискреційним.

Для більш чіткого уявлення про сутність дискреційних повноважень необхідно з'ясувати, що саме включає в себе термін повноваження, адже велика кількість науковців стверджують, що дискреційними повноваженнями є виключно нормативно визначеними правами суб'єкта. Термін "повноваження" являє собою обумовлені особливостями галузі правовий інститут, змістом якого є норми права, що закріплюють правила встановлення та зміст прав і обов'язків, набутих відповідними суб'єктами галузевих правовідносин [13, с.153-154]. Так само В.В. Заборовський стверджує, що повноваженням є сукупність прав та обов'язків, що надані у встановленому законом порядку [14]. Отже, як висновок, вважатимемо, що сутність повноважень правоохоронних органів полягає у сукупності прав та обов'язків, які визначені законом та надані їм з метою реалізації завдань та функцій на них покладених. У контексті розуміння терміну дискреційних повноважень правоохоронного органу варто наголосити, що з точки зору законодавчої техніки та трактування правових норм, то дискреційні повноваження розуміються як сукупність прав та обов'язків (наприклад обов'язок визначити покарання у вигляді штрафу у розмірі від... до ...). Дискреційні повноваження з поглядів логіки та тлумачення змісту дискреції, як явища правової дійсності, яке дозволяє обира-

ти, здійснювати розсуд та приймати рішення виходячи із сукупності обставин, є правом представника правоохоронного органу. Тому пропонуємо сукупність прав та обов'язків, які містять ознаки дискреції розглядати як форму викладення дискреційного повноваження в нормативно-правових актах, а зміст цих положень трактувати як права органу щодо реалізації того чи іншого підходу у здійсненні власних функцій.

Насамкінець слід наголосити, що реалізація дискреційних повноважень потребує окремого дієвого механізму в системі заходів здійснення правоохоронними органами власних повноважень. Таким механізмом є можливість застосування розсуду в діяльності працівників правоохоронних органів. Розсуд – це інтелектуальна, творча діяльність, встановлена нормативно-правовими актами, щодо самостійного оцінювання і прийняття рішення та певного вибору варіантів поведінки, що має юридично значущий результат [15]. Творчий підхід до прийняття рішення або обрання варіанту поведінки відрізняє процес реалізації дискреційних повноважень від звичайного механічного вчинення чітко визначеного алгоритму дій під час реалізації даних функцій. Здійснення оцінки ситуації завжди передбачає творчий підхід, а також можливість обрання альтернативної іншої дії. З цього можна зробити висновок, що будь-яка діяльність, яка передбачає оцінку ситуації може розцінюватися як процес реалізації дискреційного повноваження. Разом із тим, необхідно пам'ятати, що дискреційні повноваження є можливістю обрати один із декількох передбачених законом варіантів поведінки, а помилкова оцінка ситуації і, як наслідок, незаконна реалізація повноважень не може розцінюватися як дискреція правоохоронного органу. Діяльність правоохоронних органів тісно пов'язана із правозастосуванням, тобто здійсненням дій, що мають правові наслідки на підставі суб'єктивної оцінки обстановки. Можна розглядати це на прикладі оцінки доказів у провадженні у справах про адміністративні правопорушення, коли така оцінка здійснюється "за своїм внутрішнім переконанням". Це говорить про те, що важливою умовою реалізації дискреційних повноважень правоохоронними органами, діяльність яких напряму пов'язана із правопорядком та захистом/забезпеченням прав і свобод людини, є компетентність, професіоналізм та високі інтелектуальні (творчі, аналітичні) здібності, що дозволяють оцінити ситуацію безпомилково, а відтак прийняти законне та ефективне рішення.

Висновки

Реалізація державно-владних повноважень у державі не можлива без ефективного механізму інтерпретації нормативних положень у практичну площину. Дискреційні повноваження правоохоронних органів виступають засобом з'єднання нормативно-правового поля та сфери практичного вирішення завдань, що стоять перед правоохоронними органами. Дієвість такого механізму багато в чому залежить від індивідуальних факторів особи, яка реалізує такі повноваження, від її професіоналізму, аналітичних, твор-

чих здібностей, рівня правосвідомості та праворозуміння, а також від чіткості та зрозумілості нормативних положень, що передбачають можливість альтернативної поведінки.

Конфлікт інтересів

На впевненість автора конфлікт інтересів відсутній.

Вираз вдячності

Робота виконана відповідно до плану дисертаційного дослідження автора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко А. І. Дискреційні повноваження в діяльності органів публічної адміністрації: теоретичні основи та проблеми застосування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Т. 1. Вип. 2. С. 128-131. <https://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/article/view/150>
2. Мельник Г. П. Судовий розсуд (дискреція) як явище правової системи. *Наукові записки. Юридичні науки*. 2009. Т. 90. С. 44-47. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/69f50df3-5822-4804-87df-021d6fd8265f/content>
3. Коренев А. О. Судова дискреція в адміністративному судочинстві: поняття та зміст. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 5. С. 268-271. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.49>
4. Михайліна Т. В., Іванченко Я. М. Проблеми правозастосовчої дискреції в адміністративному судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 34-36. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/5>
5. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-ІХ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>
6. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.12.2009 № 1346. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1346-2009-%D0%BF/ed20111111/find?text=%C4%E8%F1%EA%F0%E5%F6%B3%E9%ED%B3+%EF%EE%E2%ED%EE%E2%E0%E6%E5%ED%ED%FF#Text>
7. Закурін М. К. Дискреція – дія на власний розсуд. Поняття та прояв. *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 4. С. 17–24.
8. Discretion. <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/discretion>
9. Проневич О. Дискреційні повноваження суб'єктів публічної адміністрації: догматико-правовий вимір. *Питання дискреційних повноважень у функціонуванні органів публічної влади: матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 травня 2021 р.)*. Київ: Вид-во Людмила, 2021. С. 118-124.
10. Тримбашевська Х. М., Краковська А. Є. Питання дискреційних повноважень органів публічної влади в Україні. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. Т. 1. № 14. С. 137-141.
11. Ореховський М. Аксіологічні засади захисту конституційного ладу та дискреційні повноваження органів публічної влади. *Питання дискреційних повноважень у функціонуванні органів публічної влади: матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 травня 2021 р.)*. Київ: Вид-во Людмила, 2021. С. 87-88.
12. Костицький В. Обмеження влади та розширення дискреційних повноважень як дві тенденції у розвитку сучасної держави. *Питання дискреційних повноважень у функціонуванні органів публічної влади: матеріали наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 травня 2021 р.)*. Київ: Вид-во Людмила, 2021. С. 10-14.
13. Голосніченко І. П., Голосніченко Д. І. Теорія повноважень, їх легітимність та врахування потреб і інтересів при встановленні на законодавчому рівні. *Вісник НТУУ "КПІ". Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць*. 2011. № 1 (9). С. 147–155.
14. Заборовський В. В. До питання про дефініцію поняття "адвокат". *Проблеми законності*. 2016. № 132. С. 75-82. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/11607>
15. Савранчук Л. Л. Сутність адміністративного розсуду у діяльності органів публічної адміністрації.

Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 1. С. 199-202. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.37>

REFERENCE

1. Artemenko, A. I. (2018). Dyskretsiyni povnovazhennya v diyalnosti orhaniv publichnoyi administratsiyi: teoretychni osnovy ta problemy zastosuvannya [Discretionary powers in the activity of public administration bodies: theoretical foundations and problems of application]. *Naukovyy visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*, 1(2), 128-131. <https://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/article/view/150> (in Ukr.).
2. Melnyk, H. P. (2009). Sudovyy rozsud (dyskretsiya) yak yavlyshche pravovoyi systemy [Judicial discretion (discretion) as a phenomenon of the legal system]. *Naukovi zapysky. Yurydychni nauky*, (90), 44-47. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/69f50df3-5822-4804-87df-021d6fd8265f/content> (in Ukr.).
3. Korenev, A. O. (2022). Sudova dyskretsiya v administratyvnomu sudochynstvi: ponyattya ta zmist [Judicial discretion in administrative proceedings: concepts and conten]. *Analitichno-porivnyalne pravoznavstvo*, (5), 268-271. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.49> (in Ukr.).
4. Mikhaylina, T. V., & Ivanchenko, YA. M. (2023). Problemy pravozastosovchoyi dyskretsiyi v administratyvnomu sudochynstvi [Problems of law enforcement discretion in administrative proceedings]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, (6), 34-36. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/5> (in Ukr.).
5. *Pro administratyvnu protseduru* [About the administrative procedure]. *Zakon Ukrainy* (17.02.2022 No. 2073-9). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (in Ukr.).
6. *Pro zatverdzhennya Metodolohiyi provedennya antykoruptsiynoyi ekspertyzy proektiv normatyvno-pravovykh aktiv* [On the approval of the Methodology for carrying out anti-corruption examination of draft normative legal acts]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy* (08.12.2009 No. 1346). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1346-2009-%D0%BF/ed20111111/find?text=%C4%E8%F1%EA%F0%E5%F6%B3%E9%ED%B3+%EF%EE%E2%ED%EE%E2%E0%E6%E5%ED%ED%FF#Text> (in Ukr.).
7. Zakurin, M. K. (2009). Dyskretsiya – diya na vlasnyy rozsud. Ponyattya ta proyav [Discretion is an action at one's own discretion. Concept and manifestation]. *Visnyk hospodarskoho sudochynstva*, (4), 17–24 (in Ukr.).
8. Discretion. <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/discretion>
9. Pronevych, O. (2021). Dyskretsiyni povnovazhennya subyektiv publichnoyi administratsiyi: dohmatyko-pravovyy vymir [Discretionary powers of subjects of public administration: dogmatic and legal dimension]. In: *Pytannya dyskretsiynykh povnovazhen u funktsionuvanni orhaniv publichnoyi vlady: materialy nauk.-prakt. konf.* (m. Kyiv, 20 travnya 2021 r.). Kyiv: Vyd-vo Lyudmyla (s. 118-124) (in Ukr.).
10. Trymbashevska, KH. M., & Krakovska, A. YE. (2022). Pytannya dyskretsiynykh povnovazhen orhaniv publichnoyi vlady v Ukraini [The issue of discretionary powers of public authorities in Ukraine]. *Visnyk studentskoho naukovohto tovarystva DonNU imeni Vasylya Stusa*, 1(14), 137-141 (in Ukr.).
11. Orekhovskyy, M. (2021). Aksiolohichni zasady zakhystu konstytutsiynoho ladu ta dyskretsiyni povnovazhennya orhaniv publichnoyi vlady [Axiological principles of protection of the constitutional system and discretionary powers of public authorities]. In: *Pytannya dyskretsiynykh povnovazhen u funktsionuvanni orhaniv publichnoyi vlady: materialy nauk.-prakt. konf.* (m. Kyiv, 20 travnya 2021 r.). Kyiv: Vyd-vo Lyudmyla (s. 87-88) (in Ukr.).
12. Kostytskyy, V. (2021). Obmezheniya vlady ta rozshyrennya dyskretsiynykh povnovazhen yak dvi tendentsiyi u rozvytku suchasnoyi derzhavy [Limitation of power and expansion of discretionary powers as two trends in the development of the modern state]. In: *Pytannya dyskretsiynykh povnovazhen u funktsionuvanni orhaniv publichnoyi vlady: materialy nauk.-prakt. konf.* (m. Kyiv, 20 travnya 2021 r.). Kyiv: Vyd-vo Lyudmyla (s. 10-14) (in Ukr.).
13. Holosnichenko, I. P., & Holosnichenko, D. I. (2011). Teoriya povnovazhen, yikh lehitymnist ta vrakhuvannya potreb i interesiv pry vstanovlenni na zakonodavchomu rivni [Theory of powers, their legitimacy and consideration of needs and interests when establishing at the legislative level]. *Visnyk NTUU "KPI". Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo: zbirnyk naukovykh prats*, 1(9), 147–155 (in Ukr.).
14. Zaborovskyy, V. V. (2016). Do pytannya pro definitsiyu ponyattya "advokat" [Regarding the question of the definition of the term "lawyer"]. *Problemy zakonnosti*, (132), 75-82. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/11607> (in Ukr.).

15. Savranchuk, L. L. (2022). Sutnist administratyvnoho rozsudu u diyalnosti orhaniv publichnoyi administratsiyi [The essence of administrative discretion in the activity of public administration bodies]. *Analitychno-porivnyalne pravoznavstvo*, (1), 199-202. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.37> (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:
Форум права: 80 pp. 56–64 (3).

Related identifiers:
10.5281/zenodo.12591921
http://forumprava.pp.ua/files/056-064-2024-3-FP-Prysyazhnyuk_8.pdf
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2024_3_8.pdf

License (for files):
[Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Received: 12.08.2024
Accepted: 06.09.2024
Published: 09.09.2024
Available online: 09.09.2024

Cite as:

Присяжнюк, О. А. (2024). Дискреційні повноваження правоохоронних органів України як один із механізмів реалізації правоохоронної функції держави. *Форум Права*, 80(3), 56–64. <http://doi.org/10.5281/zenodo.12591921>

Prysyazhnyuk, O. A. (2024). Dyskretsiyni povnovazhennya pravookhoronnykh orhaniv Ukrainy yak odyn iz mekhanizmv realizatsiyi pravookhoronnoyi funktsiyi derzhavy [Discretionary Powers of Law Enforcement Agencies in Ukraine as One of the Mechanisms for Implementing the State's Law Enforcement Function]. *Forum Prava*, 80(3), 56–64. <http://doi.org/10.5281/zenodo.12591921>